

İzlençe / Syllabus

Dersin adı:	Constitutionalism in Turkey / Türkiye'de Anayasal Devlet	Dersin işleniş biçimi:	28 ders saati çevrimiçi, 152 saat bağımsız ders saati
Eğitmenler:	Dr.Melike Belkıs Aydın & Dr.Bariş Işık	Haftalık ders saati:	2 saat - Pazartesi, 16.30 (CET) / 18.30 (Türkiye)
Dil:	Turkish / Türkçe		
Ders sağlayıcı:	Chair of Turkish Studies, Institute of Near and Middle Eastern Studies, LMU Munich	Sertifika sağlayan:	LMU Munich (6 ECTS or Pass)
Katılımcıların sayısı (asgari):	5	Katılımcıların sayısı (azami):	20

Ders Tanımı

Bu ders Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri; 1982 Türkiye Anayasası, Cumhuriyetin Nitelikleri, Temel Hak ve Özgürlükler, Yasama Yetkisi, Seçimler, Milletvekilleri, Meclis Dokunulmazlıkları, Yürütme Yetkisi, Yargı, Anayasa Mahkemesi ve Anayasal Denetim konularını ele alacaktır. Ders, esas olarak Osmanlı-Türk Anayasaları hakkında genel bir anlayış ve bilgi edinme fırsatı verir. Öğrenciler, ders sayesinde Türkiye'nin anayasa tarihinin analitik bir anlayışını ve değerlendirmesini geliştirme yetisi edinirler.

Ders boyunca öğrenciler, Türkiye'nin mevcut yönetim sistemini karşılaştırmalı anayasa hukuku perspektifinden analiz etme becerisi geliştireceklerdir. Yalnızca Türk anayasa hukuku ve siyaseti ile Türk devletinin siyasi ve anayasal tarihi hakkında genel bilgi edinmekle kalmayacaklar- ayrıca Osmanlı devletinin son dönemleri ve Cumhuriyet; aynı zamanda insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü konusundaki önemli tartışmaları anayasa hukuku teorisi perspektifinden değerlendirebilecektir. Haftalık dersler, öğrencilerin Türkiye'de anayasal devlete dair geçmiş ve güncel sorunları hakkında yorum yapma ve tartışma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır.

Dersin başlangıç noktası, 19. yüzyıl ve 20. yüzyıl başlarında Osmanlı İmparatorluğu'nun temel siyasi ve anayasal gelişmelerinin değerlendirilmesi olacaktır. Ardından genç Türk Cumhuriyeti'nin ulus ve anayasa inşa süreci incelenecektir. 1980 askeri darbesine yol açan 60'lı ve 70'li yılların önemli siyasi / anayasal gelişmeleri de bu dersin bir parçasıdır. Daha sonra, 1982 Anayasası tarafından tesis edilmiş olan anayasal düzen ele alınacaktır. Son olarak, derste öğrencilere Türkiye'deki anayasal devlete ilişkin güncel sorunlar anlatılacaktır.

Öğrenme Amaçları

Konulara genel bir bakış:

- Osmanlı-Türk Anayasaları
- Türkiye'nin Anayasa tarihi
- Türkiye'deki mevcut hükümet sistemi
- Anayasal devletin Türkiye'deki güncel sorunları

Dersi tamamlayan öğrencilerin kazanımları:

- Türkiye'de anayasa yapımının ve anayasacılığın tarihini anlatabilme
- Türkiye'deki çeşitli anayasaları tarihsel bir perspektif içinde karşılaştırabilme
- 1982 Anayasası'nın temel hükümlerini analiz edebilme
- Demokrasi, hukukun üstünlüğü, sosyal devlet, insan hakları, laiklik ve eşitlik kavramlarını 1982 Anayasası'nın öngördüğü şekilde yorumlayabilme
- 1982 Anayasasına yasama-yürütme ilişkisini betimleyebilme

Dersin Gereklilikleri:

⇒ Dersin unsurları:

- Anlatım
- Okumalar

⇒ Dersin final notu aşağıdaki ölçütlere göre belirlenecektir:

➤ **GEÇER not almak isteyenler için koşullar:**

- Haftalık çevrimiçi derslere düzenli katılım % 25
- Haftalık önerilen makaleleri okumak ve sınıf tartışmalarına aktif katılım % 25
- Ara sınav yazılı ödev % 50 (1000 sözcük civarı)

➤ **6 ECTS için gerekli koşullar:**

- Haftalık çevrimiçi derslere düzenli katılım %15
- Haftalık makaleleri okumak ve sınıf tartışmalarına aktif katılım %15
- Ara dönem yazılı ödev %20 (1000 sözcük civarı)
- Nihai yazılı ödev %50 (3500 - 4000 sözcük civarı)

⇒ Tüm yazılı ödevler PDF formatında gönderilmelidir.

⇒ Tüm yazılı ödevler bir kaynakça içermelidir.

⇒ Öğrenciler ödevlerinde kendi özgün ifadelerini kullanmalıdır. Ödevlerde benzerlik oranı %30'u aşmamalıdır. Doğrudan alıntılar sadece gerekiyorsa kullanılmalı ve tam atıf yapılmalıdır.

⇒ Dersten geçer not almak ya da 6 kredilik hak kazanmak için derse devamlılık gerekmektedir.

Ders organizasyonu:

⇒ Ders iki bölümden oluşur:

- **Dersler (haftada 2 saat):** Öğrencilerin derslerden önce, materyalleri okumaları önerilir. Her hafta bu okumalara dayanan dersler, uygun olan yerlerde daha güncel ve yeni vakalara ilişkin ek bilgilerle birlikte ele alınacaktır.
 - Belirli kitap ve makale aralıkları olarak verilen materyalleri okumak, söz konusu haftaya göredir. Öğrencilerin derse dair bütünsel anlayışa sahip olabilmek için kaynakların tamamını okumaları önerilir.
- **Yazılı ödevler:** Öğrenciler dönem başına iki yazılı ödev hazırlamalıdır. Kılavuz yukarıda açıklanmıştır. Araştırma, her öğrencinin bireysel çalışmasına dayanmalıdır.
 - **İlk yazılı ödev (Vize):** Dersin 7. haftasında öğrenciler, o zamana kadar derslerde öğretilen konulardan biri hakkında yazılı bir kompozisyon için teşvik edileceklerdir.
 - **İkinci yazılı ödev (Final):** Dersin sonunda öğrenciler, çağdaş Türk anayasa hukuku ve siyaseti konularından birine dair makale yazmalıdır.

Dersin Ana Hatları:

Dersler konferans şeklinde düzenlenir ve öğrenciler ders boyunca aralıklı tartışmalara katılmaya teşvik edilir. Derse dair başlıklar ve alt başlıklar, ilgili haftada işlenecek konulara atıfta bulunmaktadır.

Hafta 1: Derse Giriş ve Osmanlı Dönemi Erken Anayasa Tarihi

- Derse Giriş
- Osmanlı İmparatorluğu'ndaki ilk anayasal belgeler
- 1808 *Sened-i ittifak*
- 1839 Tanzimat *Fermanı*
- 1856 Islahat Fermanı

Okuma materyalleri:

- Bülent Tanör, Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri, İstanbul: Yapı Kredi, ss. 41-117
- Sina Akşin, Sened-I ittifak ile Magna Carta'nın Karşılaştırılması, (<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/18/22/83.pdf>)
- Kemal Gözler, "TANZİMAT FERMANI: GÜLHANE HATTI HÜMAYUNU (1839)". <https://www.anayasa.gen.tr/tanzimatfermani.htm>
- Niyazi Berkes (1978), Türkiye'de Çağdaşlaşma, İstanbul: Doğu-Batı Yayınları. ss. 213-220.

Hafta 2: Geç Osmanlı Döneminde Anayasal gelişmeler

- 1876 Anayasası: İçeriği ve uygulanması
- 1921 Anayasasının yapımı

Okuma materyalleri:

- Bülent Tanör, Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri, İstanbul: Yapı Kredi ss.121-166.
- Niyazi Berkes (1978), Türkiye'de Çağdaşlaşma, İstanbul: Doğu-Batı Yayınları. ss.309-336.

Hafta 3: Cumhuriyetin Kuruluşu: Yeni Türkiye Devleti ve Anayasası

- 1924 Türkiye Anayasası: İçeriği ve uygulaması

Okuma Materyalleri:

- Bülent Tanör, Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri, İstanbul: Yapı Kredi ss.290-359.

Hafta 4: Türkiye 1961 Anayasası

- 1961 Anayasası'nın yapımı
- 1961 Anayasasının içeriği ve uygulaması
- 1961 Anayasasında 1971 ve 1973 Değişiklikleri

Okuma Materyalleri:

- Bülent Tanör, İki Anayasa, Beta, ss.39-54.
- Ergun Özbudun, The Constitutional System of Turkey: 1876 to the Present. New York: Palgrave and Macmillan, 2011.

Hafta 5: Türkiye'de 1982 Anayasası

- 1982 Anayasası'nın yapımı
- 1982 Anayasası'nın ana özellikleri

Okuma Materyalleri:

- Bülent Tanör, İki Anayasa, 3. Basım, Beta, 1994, ss. 95-121

Hafta 6: 1982 Anayasasına Göre Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü

- Demokrasi
- Laiklik
- Hukuk Devleti

Okuma Materyalleri:

- Barış Erman, "Düşman Ceza Hukukun Dönüşümü", Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2012, C. 9, S. 2.

- İlker Kılıç, “İki Hukuk Devleti, İki Devlet Teorisi-Mübadele Mantığı-Sermaye Mantığı”, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.1, Nisan 2019.
- Kemal Gözler, Türk Anayasa Hukukuna Giriş, Bursa: Ekin, 2018 ss. 60-82.

Hafta 7: 1982 Anayasası’na Göre Cinsiyet Eşitliği

- Eşitlik kavramı
- Pozitif ayrımcılık
- Cinsiyet Eşitliği sorunu

Okuma Materyalleri:

- “Bülent Yücel, Anayasa Mahkemesi Kararlarında Eşitlik İlkesinin Yorumlanması ve Cinsiyet Ayrımcılığına Yargısal Bakış” KAMU HUKUKÇULARI PLATFORMU ANAYASA HUKUKUNDA YORUM ve NORM Somutlaşması 29-30 Eylül 2012 Ankara (http://www.kamuhukukculari.org/upload/dosyalar/KHP_3_kitap.pdf)
- Kasım Akbaş ve İlker Gökhan Şen, Türkiye’de Kadına Yönelik Pozitif Ayrımcılık: Kavram, Uygulama ve Toplumsal Algılar, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Eylül 2013, Cilt 13, ss. 165-189 (to read: ss 168-175).

Hafta 8: Temel Hak ve Özgürlükler

- İfade özgürlüğü
- Keyfi Tutuklanmama ve gözaltına alınmama özgürlüğü
- Toplantı özgürlüğü

Okuma Materyalleri:

- Kemal Gözler, 1982 ANAYASASI HÂLÂ YÜRÜRLÜKTE Mİ? Anayasasızlaştırma Üzerine Bir Deneme, <https://www.anayasa.gen.tr/anayasasizlastirma.htm>
- Yaman Akdeniz ve Kerem Altıparmak, “Türkiye’de Can Çekişen İfade Özgürlüğü: OHAL’de Yazarlar, Yayıncılar ve Akademisyenlerle İlgili Hak İhlalleri”, mart 2018, ss. 45-57 <https://www.englishpen.org/posts/campaigns/turkey-freedom-of-expression-in-jeopardy/>

Hafta 9: 1982 Anayasasına Göre Seçim Demokrasisi

- Seçimler
- Referandumlar

Okuma Materyalleri:

- İlker Gökhan ŞEN, “Doğrudan Demokrasi Aracılığıyla Siyasal Katılımı Artırmak: Referanduma Dair Sorunlar ve Çözüm Önerileri” (<http://panel.stgm.org.tr/vera/ass/var/files/d/e/demokrasi-ve-siyasal-katilim.pdf>)
- AGİT/ DKİHB, “Türkiye Cumhuriyeti Erken Cumhurbaşkanı Ve Milletvekili Genel Seçimleri” 24 Haziran 2018 DKİHB Seçim Gözlem Heyeti Sonuç Raporu, 2018_ <https://www.osce.org/files/f/documents/4/6/399938.pdf>
- AGİT/ DKİHB, “Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Değişikliği Referandumu 16 Nisan 2017 AGİT/DKİHB Sınırlı Referandum Gözlem Heyeti Sonuç Raporu”, 2017_ <https://www.osce.org/files/f/documents/7/4/331101.PDF>

Hafta 10: Anayasa Değişiklikleri

- Anayasa Değişiklik Usulü
- Anayasa değişiklikleri (2001,2007, 2010, 2017)

Okuma Materyalleri:

- Kemal Gözler, Türk Anayasa Hukukuna Giriş, Bursa: Ekin, 2020, ss. 466-490

Hafta 11: Başkanlık Sisteminde Yürütme ve Yasama İlişkileri

- Meclis
- Başkanın seçilmesi
- Başkanın yetkileri
- 2017 sonrası siyasi yaşamda kuvvetler ayrılığı sorunu

Okuma Materyalleri:

- Kemal Gözler, Elveda Kuvvetler Ayrılığı, Elveda Anayasa: 10 Aralık 2016 Tarihli Anayasa Değişikliği Teklifi Hakkında Bir Eleştiri, Yıl 2016, Cilt , Sayı 4, Sayfalar 25 – 36 (<https://dergipark.org.tr/tr/pub/abd/issue/33847/374813>)

- Bülent Yücel, Temsilî Demokratik Sistemde Yasama Erki ve Kural Koyma Faaliyetinin Belirleyicileri (Türkiye Uygulaması Üzerine Bir İnceleme), Adalet Yaynevi, Ankara, 2020 ss. 130-160.

Hafta 12: Olağanüstü hal

- Hukuki nitelik
- Usule ilişkin açıklamalar
- 15 Temmuz 2016 darbe girişimi ve ilgili sorunlar

Okuma Materyalleri:

- Kemal Gözler, Türk Anayasa Hukukuna Giriş, Bursa: Ekin, 2020, 396-405.
- Christelle Palluel, “Olağanüstü Hal ve İnsan Hakları İhlalleri: Türkiye Vatandaşları İçin Hangi Adalet?” Anayasa Hukuku Dergisi - Cilt: 8/Sayı:15/Yıl:2019, p. 19-36. (<http://anayasader.org/anayasa-hukuku-dergisi-15-sayi-2019-1>)

Hafta 13: Anayasa Yargısı

- Anayasa Mahkemesinin Oluşumu
- Anayasa Mahkemesinin Yetkileri
- Önemli güncel kararlar

Okuma Materyalleri:

- Kemal Gözler, Türk Anayasa Hukukuna Giriş, Bursa: Ekin, 2018, ss. 426-464.
- Fazıl Sağlam, “Anayasa Mahkemesinin Verdiği İki Yeni Karar Çerçevesinde Anayasa Şikâyeti Kurumunu Geleceğiyle İlgili Kuşkular” (<https://anayasatakip.ku.edu.tr/proje-akademisi/akademinin-sesi>)

Hafta 14: Genel değerlendirme ve özet

- Türkiye'de demokrasi ve hukukun üstünlüğünün çağdaş sorunları üzerine düşünceler
- Gelecek için öngörüler

Okuma Materyalleri:

- Freedom House, Turkey Report 2020:_
<https://freedomhouse.org/country/turkey/freedom-world/2020>
- Demirhan Burak Çelik, “16 Nisan Anayasa Değişikliği: Osmanlı-Türkiye Anayasacılığının İkinci Büyük Kopuşu” Anayasa Hukuku Dergisi - Cilt: 6/Sayı:12/Yıl:2017.